

راهکارهای مواجهه با الغرش های فرزندان و همسران

از مسطر آفات و روایات

رباب شاهرازی

سرشناسه: شاهمرادی، رباب، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام : راهکارهای مواجهه با لغزش‌های فرزندان و همسران از منظر آیات و
روایات / رباب شاهمرادی.
مشخصات نشر: قم: سلمان زاده، ۱۳۹۲.
مشخصات: ۱۸۲ ص.

شابک : ۱- ۲۷ - ۳۵۷- ۵- ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت : کتابنامه: ص. ۱۷۳.

موضوع : تربیت خانوادگی (اسلام)

موضوع : خانواده ها -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع : اسلام و آموزش و پرورش

رده بندی کنگره : ۲۹۱.۰۲/۲ ش ۴/۲۵۳/ BP

رده بندی دیویی : ۲۹۱.۶۲۱

شماره کتابشناسی ملی : ۲۵۱۹

انتشارات سلمان آزاده
Salman Azadeh Publications

راهکارهای مواجهه با لغزش‌های فرزندان و همسران از منظر آیات و روایات.

مؤلف: رباب شاهمرادی

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک : ۱- ۲۷ - ۳۵۷- ۵- ۶۰۰ - ۹۷۸

تلفن تماس: ۰۹۱۰۰۱۱۲۳۷۴

نوبت چاپ : اول، ۱۳۹۲

ناشر: قم، انتشارات سلمان آزاده

چاپخانه: باقری

ایمیل: hasanirano@yahoo.com

فهرست مطالب

۱۰.....	چکیده:
۱۳.....	مقدمه:
۱۵.....	فصل اول مباحث مقدماتی
۱۶.....	گفتار اول: کلیات
۱۶.....	تبیین مسأله
۱۸.....	اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۹.....	اهداف تحقیق
۲۰.....	پیشینه تحقیق
۲۱.....	سؤال‌های اصلی و فرعی
۲۱.....	سؤال‌های فرعی
۲۲.....	فرضیه‌ها
۲۲.....	گفتار دوم: مفهوم‌شناسی
۲۳.....	(۱) خَطَأ و خطیئه:
۲۴.....	معنای قرآنی «خطا»

۲۶	 «فحشاء» و «فحش»
۲۷	 معنای قرآنی «فحشاء»
۲۹	 «نَشَزَ و نَشُوزًا»
۳۱	فصل دوم: عوامل مؤثر در لغزش‌های همسران و فرزندان..
۳۳	 مقدمه:
۳۵	 گفتار اول: عوامل روانشناختی:
۳۵	 الف) تفاوت در غم و غوش زوجین:
۳۶	 ب) نوع ارتباط کلامی:
۳۹	 ج) عدم توجه به نیازهای عاطفی و روانی:
۴۱	 گفتار دوم: عوامل اجتماعی و فرهنگی:
۴۱	 الف) دخالت افراد خانواده در زندگی زوجین:
۴۲	 ب) زندگی شهری و توسعه صنعتی:
۴۲	 ج) روابط خانوادگی و تعاملات اجتماعی:
۴۳	 د) رسانه‌های جمعی:
۴۴	 گفتار سوم: عوامل اقتصادی:
۴۴	 الف) بیکاری یا فقر:

- ب) حساست و حریص بودن:..... ۴۵
- ج) توقعات بیجا و چشم و هم چشمی:..... ۴۶
- گفتار چهارم: عوامل دینی:..... ۴۷
- الف) ارتکاب محرمات..... ۴۷
- ب) اهمیت ندادن به واجبات..... ۴۹
- فصل سوم: راهکارهای مواجهه با لغزش‌های فرزندان..... ۵۱
- مقدمه:..... ۵۲
- لزوم مواجهه با خطاکاری افراد خانواده..... ۵۲
- گفتار اول: ادب آموزی..... ۵۷
- ۱) روش غیرمستقیم آموزش ادب..... ۶۰
- الف) بازی کردن..... ۶۰
- ب) «قصه‌گویی»..... ۶۲
- ۲) روش مستقیم آموزش ادب:..... ۶۶
- موعظه:..... ۶۶
- شرایط موعظه:..... ۷۱
- نکاتی درباره موعظه کردن..... ۷۲

گفتار دوم: محبت کردن:	۷۵
(۱) رفع نیازهای کودک:	۷۷
(۲) اعتماد به نفس:	۷۷
(۳) اعتماد به دیگران:	۷۸
(۴) جلوگیری از انحراف:	۷۸
نکاتی درباره محبت به کودکان:	۷۸
(۱) ابراز و اظهار محبت:	۷۸
(۲) رعایت اعتدال در محبت:	۸۰
عوارض افراط در محبت:	۸۰
گفتار سوم: تکریم و احترام:	۸۳
آسیب‌شناسی روش تکریم و احترام:	۸۷
آثار تکریم کودکان:	۸۸
مصادیق عدم تکریم و بی‌احترامی به شخصیت کودکان:	۹۰
گفتار چهارم: مدارا کردن:	۹۱
ثمرات و اثرات تربیتی مدارا کردن:	۹۳
مصادیق مدارا کردن:	۹۵

گفتار پنجم: احسان کردن.....	۹۹
مصادیق احسان.....	۱۰۴
ثمرات و اثرات احسان کردن.....	۱۰۵
گفتار ششم: تشویق و وعده پاداش.....	۱۰۷
چند نکته درباره پاداش دادن.....	۱۱۰
گفتار هفتم: تنبیه:.....	۱۱۱
اثرات تربیتی تنبیه:.....	۱۱۶
مصادیق تنبیه:.....	۱۱۷
حدود تنبیه بدنی.....	۱۲۳
شرایط مهم در تنبیه.....	۱۲۴
مضرات تنبیه.....	۱۲۷
فصل چهارم: راهکارهای مواجهه با لغزش‌های همسران.....	۱۳۱
مقدمه:.....	۱۳۲
گفتار اول: حذر کردن:.....	۱۳۶
گفتار دوم: عفو - صفح و غفر:.....	۱۳۸
بررسی لغوی و اصطلاحی:.....	۱۳۸

حدود و شرایط عفو و گذشت:	۱۴۰
برکات عفو:	۱۴۵
(۱) بخشش از جانب خداوند:	۱۴۶
(۲) پاداش الهی:	۱۴۶
(۳) کسب تقوا:	۱۴۷
(۴) عمل به سفارشات معصومین:	۱۴۷
گفتار سوم: مدار کردن:	۱۴۹
گفتار چهارم: موعظه کردن:	۱۵۲
گفتار پنجم: هجر و قهر کردن:	۱۵۶
گفتار ششم: ضرب خفیف:	۱۵۸
گفتار هفتم: اصلاح نفس:	۱۶۴
گفتار هشتم: مشاوره و حکمیت:	۱۶۸
خاتمه: خلاصه و نتیجه گیری:	۱۷۱
منابع:	۱۷۴
نرم افزارها:	۱۸۲

چکیده:

تعلیم و تربیت یکی از مهم‌ترین اهداف پیامبران و به ویژه پیامبر گرامی اسلام می‌باشد که از طریق وحی به ما رسیده و معصوم علیهم السلام آن‌ها را تبیین و تشریح نمودند در منابع اسلامی روش‌های بهتر زیستن و رسیدن به رستگاری بیان گردیده است از آن‌جا که خانواده و استحکام آن یکی از عوامل زمینه‌ساز در نیل به فلاح و خوشبختی است به صورت مفصل به بیان آن پرداخته شده و روش‌های کامیابی و عوامل و موانع عدم خوشبختی و روش‌های حذف و اصلاح این موانع در آن بررسی گردیده است.

یکی از عوامل شکست و ناکامی بنیان‌های خانوادها به خطاکاری افراد و اعضای آن بر می‌گردد که باید با آن با قدرت منطقی مواجهه شده و خانواده از آسیب‌های آن مصون نگه داشته شود. و خطاکار اصلاح گردیده و زمینه تکرار خطاکاری نیز از بین برود. ولی به علت دوری اغلب خانوادها از آموزه‌های دینی و تفکرات و اندیشه‌های اسلامی در برخورد با این لغزش‌ها اعضای خانواده دچار افراط و تفریط شده و با اتخاذ روش‌های ناصحیح علاوه بر اینکه در اصلاح خطاکار توفیقی به دست نمی‌آورند بلکه یا موجب طرد شدن او از خانواده می‌گردند و یا باعث جریح‌تر شدن او می‌شوند از این رو ضروری است برای حفظ نظام خانواده به اعضای خانواده این بینش ارائه شود و

روش‌های قرآنی و روایی مقابله با اشتباهات افراد در محدوده خانواده بیان گردد. بررسی و تدوین این موضوع کمک بنماید تا دسته‌ای از روش‌های کاربردی در دسترس خانواده‌ها قرار گرفته و در صورت نیاز از آن بهره‌مند شود البته قابل ذکر است که کتاب‌ها و مقالات زیادی در پیرامون این موضوع به نگارش درآمده ولی چون به صورت مستقل به این موضوع پرداخته نشده لازم است راهکارهای مقابله با خطاکاری افراد از نظر آیات و روایات مستقلاً بررسی گردد این روش‌ها به علت اتصال به منبع وحی در صورتی درست به کار گرفته شوند یک روش تضمینی به شمار می‌روند و یقیناً باعث کم شدن خطاکاری در خانواده و یا اصلاح افراد آن می‌شوند.

در منابع اسلامی به تعدادی از عوامل اشاره شده است که در بروز خطاکاری افراد تأثیرگذارند وجود بعضی از عوامل اجتماعی مثل اختلاف در سطح هوش زوجین و درک اجتماعی و یا کم سن و سالی همسران می‌تواند یکی از این عوامل باشد که لازم است این عوامل در انتخاب همسر مورد توجه قرار گرفته با انتخاب صحیح همسر از بروز این عوامل جلوگیری به عمل آید از دیگر عوامل مؤثر در خطاکاری افراد مشکلات اقتصادی، اختلافات فرهنگی و تفاوت در تقیدات دینی است که هر کدام از این عوامل می‌توانند به تنهایی زمینه اختلافات و خطاکاری‌ها را ایجاد نموده و آرامش آن را به چالش بکشاند. گاه با وجود دقت در انتخاب همسر و تربیت صحیح افراد و اعضای خانواده لغزش‌های اعضای خانواده رخ می‌دهد که اسلام برای حل این مشکل نیز راه حل و روش ارائه نموده است مدارا کردن و تغافل از اصلی‌ترین و

کاربردی‌ترین و نتیجه‌بخش‌ترین راهکارهای پیشنهادی قرآن می‌باشد که در تمام اشخاص و افراد کارساز می‌باشد این روش اگر با دیگر روش‌های قرآنی مثل محبت کردن و احسان کردن همراه باشد می‌تواند بهترین ثمر را بدهد در استفاده از هر کدام از روش‌ها باید به این نکته توجه داشت جنسیت افراد و نوع خطاکاری و شدت و ضعف آن از عواملی است که ضرورتاً باید در نظر گرفته شود در مراحل بعدی می‌توان از موعظه و تشویق و فشار خانوادگی و قهر یا ضرب با رعایت شرایط استفاده نمود در مورد همسران در آخرین مرحله از روش حکمیت و استفاده از بزرگان خانواده برای اصلاح همسر خطاکار می‌توان استفاده نمود

و من الله توفیق

مقدمه:

خانواده یکی از نظام‌های اولیه جامعه بشری است که با وجود تحولات اساسی در تمام زمینه‌ها هنوز اهمیت خود را حفظ کرده و در کارکردهای خود ثابت مانده است. خانواده مناسب‌ترین نظام برای تأمین نیازهای روحی، روانی و معنوی بشر بوده و بهترین بستر را برای تأمین امنیت و آرامش روانی اعضا، پرورش نسل جدید و اجتماعی کردن فرزندان و برآورده ساختن نیازهای عاطفی افراد فراهم نموده است. با این حال، در عصر حاضر نظام خانواده دچار مشکلات اساسی گردیده و گاه اساس و تمامیت آن هم زیر سوال رفته است. اختلافات خانوادگی، طلاق، فرزندان بی سرپرست، بزهکاری نوجوان، نشان‌دهنده مشکلات اساسی در خانواده‌ها می‌باشد. مسائل اخلاقیات و روش‌هایی که به تقویت خانواده می‌انجامد بعضاً متزلزل شده و خطر دوری از هویت ملی و دینی و پذیرش هویت‌های دور از اخلاقیات اسلامی، بسیاری از مردم را تهدید می‌نماید.

همه این مشکلات نشان می‌دهد که خانواده‌ها نیازمند توصیه‌های روان‌شناختی و تربیتی بسیاری برای رویارویی با پیچیدگی‌های زندگی کنونی می‌باشند. اکنون تربیت فرزند و برقراری روابط مناسب با همسر به سادگی چند دهه گذشته نیست، عوامل موثر بر خانواده به قدری زیادند که برای مقابله با عوامل آسیب زاء نیازمند آموزش و تربیت خانواده‌ها می‌باشد. نکته مهمی که نباید از آن غفلت کرد آنست که منابع مهم دینی ما یعنی قرآن و سنت پیامبر و معصومین علیهم‌السلام سرشار از توصیه‌های کارآمد و متناسب با عصر حاضر است که می‌تواند

راهکارهای مفیدی را برای حفظ نظام خانواده و بازگرداندن آن به کارایی پیش‌بینی شده برای آن، ارائه دهد و پاسخگوی همه نیازهای مادی، روانی و معنوی خانواده باشد. افزون بر ساختار خانواده که به مراتب و مرزهای درونی و بیرونی آن اشاره دارد اهداف تشکیل خانواده و موانع بر سرراه خانواده‌ها را نیز می‌توان از گذاره‌های صحیح متون اسلامی استنباط کرد، تعالیم اسلامی درباره چگونگی روابط اعضای خانواده و حقوق افراد خانواده و مسئولیت‌های متقابل آن‌ها توصیه‌های اخلاقی فراوانی دارد. در سخنان معصومین و سیره خانوادگی آنان ظرایف رفتاری غالب توجهی وجود دارد که هر چند جزئی به نظر می‌رسد ولی در تحکیم پایه‌های خانواده نقش اساسی دارد. در این نوشتار سعی شده به مباحث عوامل موثر بر خطاکاری و پیشگیری از تکرار خطاکاری‌ها و راهکارهای قرآنی و روایی در برخورد با این خطاکاران پرداخته شود. امید است که مرور، توجه و عنایت قرار گیرد.

تقدیر و تشکر:

سپاس و ستایش خداوند سبحان را که توفیق تحصیل و تحقیق در حوزه علمیه خواهران جامعه الزهراء (ع) را به اینجانب ارزانی فرمود و با تشکر از اساتید بزرگوار حجج اسلام جناب آقای رضا محققیان و جناب آقای نیاززاده و تمامی کسانی که به انحاء مختلف در به ثمر رسیدن این نوشته مرا یاری و راهنمایی کردند و با تشکر از همسر ارجمندم که در امر تحصیل و تحقیق مشوق و همواره معین و مویدم بودند و با تشکر از فرزندان عزیزم که در این مسیر با صبر و حوصله همراهیم نمودند. چرا که این نوشته جزء با حمایت این عزیزان سامان نمی‌یافت.